

12 Σεπτεμβρίου 1922

Η επανάσταση του Πλαστήρα

Η μικρασιατική καταστροφή, τον Αύγουστο του 1922, παράλυσε το κράτος και προκάλεσε την εξέγερση του ελληνικού στρατού που υποχωρούσε. Στη Χίο και στη Μυτιλήνη, τα στρατιωτικά τμήματα επαναστάτησαν τη νύχτα, 11 προς 12 Σεπτεμβρίου 1922. Στην επανάσταση προσχώρησε αμέσως και το εκεί ναυτικό. Μια επιτροπή ανέλαβε την ηγεσία του κινήματος: Οι συνταγματάρχες Νικόλαος Πλαστήρας και Στυλιανός Γονατάς και ο αξιωματικός του ναυτικού, Δημήτριος Φωκάς. Η επανάσταση επικράτησε αμέσως στα νησιά. Οι αρχηγοί της διέταξαν το στρατό να μπει στα πλοία και να πλεύσει στον Πειραιά, την ίδια μέρα. Τύπωσαν προκηρύξεις κι έστειλαν ένα αεροπλάνο να τις πετάξει πάνω από την Αθήνα.

Οι προκηρύξεις που έπεσαν στους δρόμους της πρωτεύουσας, γνωστοποιούσαν στο λαό πως ο στρατός επαναστάτησε, ζητούσαν από την κυβέρνηση να παραχωρήσει τη θέση της σε άλλη, αρεστή στην Αντάντ, καλούσαν τον βασιλιά Κωνσταντίνο να παραιτηθεί υπέρ του γιου του, Γεωργίου, και απαιτούσαν από το γενικό επιτελείο να ενισχύσει το μέτωπο στη Θράκη.

Ο λαός ξεχύθηκε στους δρόμους, οι αξιωματικοί που υπήρχαν στην Αθήνα, προσχώρησαν στην επανάσταση και η κυβέρνηση Τριανταφυλλάκου παραιτήθηκε μόλις τα πρώτα στρατιωτικά τμήματα αποβιβάστηκαν στο Λαύριο, στις 13 Σεπτεμβρίου. Στις 14, ο Κωνσταντίνος παραιτήθηκε υπέρ του Γεωργίου, ενώ ένα ραδιοσήμα από το θωρηκτό «Λήμνος» τον καλούσε να φύγει από τη χώρα. Την ίδια μέρα, οι αρχηγοί της επανάστασης μπήκαν στην πρωτεύουσα και τηλεγράφησαν στον Ελευθέριο Βενιζέλο να γυρίσει από το Παρίσι. Προτίμησε να μείνει στο εξωτερικό και να διαπραγματευτεί την ειρήνη. Ο αρχηγός του στρατού Μικράς Ασίας, στρατηγός Χατζηανέστης, και το «συμβούλιο των πέντε» (Νικόλαος Στράτος, Νικόλαος Θεοτόκης, Γεώργιος Μπαλτατζής, Δημήτριος Γούναρης και Πέτρος Πρωτοπαπαδάκης) συνελήφθησαν, δικάστηκαν, κρίθηκαν ένοχοι εσχάτης προδοσίας κι εκτελέστηκαν στις 15 Νοεμβρίου. Από τις 14, πρωθυπουργός είχε αναλάβει ο Στυλιανός Γονατάς, ενώ ο Νικόλαος Πλαστήρας έμεινε αρχηγός της επανάστασης.

Στις 24 Ιουλίου 1923, υπογράφηκε η συνθήκη της Λοζάννης που καθόρισε τα ελληνοτουρκικά σύνορα, στον Έβρο. Στις 16 Δεκεμβρίου, έγιναν εκλογές με αποχή της αντιπολίτευσης. Η Δημοκρατική Ένωση έθεσε πολιτειακό ζήτημα και ζήτησε να απομακρυνθεί ο Γεώργιος, ώσπου να αποφασίσει ο λαός. Στις 11 Ιανουαρίου 1924, ο Στυλιανός Γονατάς παρέδωσε την κυβέρνηση στον Ελευθέριο Βενιζέλο που είχε νικήσει στις εκλογές.

1683: Λύνεται η δίμηνη πολιορκία της Βιέννης από τους Τούρκους, καθώς καταφθάνει σε βοήθειά της ο βασιλιάς Σομπιέσκι της Πολωνίας με τον στρατό του.

1829: Λήγει η μάχη της Πέτρας στη Βοιωτία. Οι Τούρκοι νικούνται κι αναγκάζονται να εκκενώσουν ολόκληρη την Ανατολική Στερεά. Ήταν η τελευταία μάχη της επανάστασης.

1848: Η Ελβετία υιοθετεί νέο σύνταγμα με το οποίο γίνεται Ομοσπονδιακή Δημοκρατία ακολουθώντας τις πριν από 35 χρόνια οδηγίες του Ιωάννη Καποδίστρια που είχε προτείνει το σύστημα των καντονιών.

1953: Εκλέγεται πρώτος γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του Κομμουνιστικού κόμματος της Ε.Σ.Σ.Δ. ο Νικίτα Χρουτσόφ.

1968: Η Αλβανία ανακοινώνει ότι αποσύρεται από το Σύμφωνο της Βαρσοβίας.

1972: Ισλανδική κανονιοφόρος βυθίζεται δύο βρετανικά αλιευτικά στην Βόρεια Θάλασσα, στις πρώτες εχθροπραξίες του «Πολέμου της Σαρδέλας».

1977: Πεθαίνει στο κρατητήριο ο ηγέτης των μαύρων στην Νότια Αφρική, Στιβ Μπίκο, που αγωνιζόταν για τα δικαιώματά τους. Είναι ένας από τους τουλάχιστον 90 μαύρους ηγέτες που δολοφονήθηκαν ή εξαφανίστηκαν κατά την διάρκεια της κυριαρχίας των λευκών και του απαρχαίντ.

1980: Τουρκικές ένοπλες δυνάμεις, υπό την ηγεσία του στρατηγού Κενάν Εβρέν, αρχηγού του Γενικού Επιτελείου, ανατρέπουν με πραξικόπημα την κυβέρνηση του Σουλεϊμάν Ντεμιρέλ.

1998: Το Internet χρησιμοποιείται για πρώτη φορά για τη δημοσίευση ανακριτικού υλικού αλλά και για τον διασυρμό ενός προέδρου: Οι σελίδες του μετατρέπονται σε παγκόσμιο μπεστ σέλερ, καθώς με απόφαση της αμερικανικής Βουλής γνωστοποιούνται “γαργαλιστικές λεπτομέρειες” από τις καταθέσεις της Μόνικα Λεβίνσκι για τις σεξουαλικές συνευρέσεις της με τον Μπιλ Κλίντον.

2008: Κάτω από το βάρος της γενικής κατακραυγής για τις οικογενειακές του επιχειρήσεις και τον τρόπο ζωής του και μόλις πέντε ημέρες μετά από την απροκάλυπτη κάλυψη που του παρείχε ο πρωθυπουργός, ο Γιώργος Βουλγαράκης αναγκάζεται να παραιτηθεί από υπουργός Ναυτιλίας.

2010: Μεγάλη νίκη στον Τγίπ Ερντογάν ενάντια στο «βαθύ κράτος» δίνει το δημοψήφισμα που εξασφαλίζει 58% «ναι» στις συνταγματικές μεταρρυθμίσεις στην Τουρκία.

Η 12^η Σεπτεμβρίου στον πολιτισμό

12 Σεπτεμβρίου 1919

Ο Γκαμπριέλε Ντ' Ανούντσιο

Το ότι ο Γκαμπριέλε ντ' Ανούντσιο ήταν γεννημένος τυχοδιώκτης το φώναζαν ο τρόπος της ζωής του, αλλά και τα μυθιστορήματα («Ο θρίαμβος του θανάτου», «Το παιδί της ηδονής», «Οι παρθένες των βράχων», «Φραντζέσκα ντα Ρίμινι» κ.ά), τα ποιήματα και τα θεατρικά του έργα («Νεκρή πόλη», «Η κόρη του Ιόριο», «Το μαρτύριο του αγίου Σεβαστιανού» κ.ά.). Υμνούσε την ομορφιά, το πάθος και τον αισθησιασμό. Γεννήθηκε στις 12 Μαρτίου 1863 και κάποια στιγμή, έγινε εραστής της κατά τέσσερα χρόνια μεγαλύτερης του διάσημης ηθοποιού Ελεονώρας Ντούζε, που από το 1892 περιόδευε την Ευρώπη κι έδινε παραστάσεις με έργα του και με έργα του Ίψεν. Καθώς τίποτα δεν ήταν ικανό να τον σταματήσει, κάθισε κι έγραψε το μυθιστόρημα «Η φωτιά», όπου περιέγραφε την παράφορη σχέση του με την ηθοποιό. Η Ντούζε του ζήτησε να μην το εκδώσει και τον πλήρωσε αδρά γι' αυτό. Ο Ντ' Ανούντσιο πήρε τα χρήματα και προχώρησε στην έκδοση του βιβλίου, που μοσχοπουλήθηκε. Στα 1905, επισκέφτηκε την Αθήνα κι έγινε δεκτός με ενθουσιασμό, καθώς ήταν ήδη γνωστός ελληνολάτρης, ενώ τα έργα του παίζονταν στις αθηναϊκές σκηνές.

Στα 1915, ξεσήκωνε τους συμπατριώτες του στην ακόμα ουδέτερη Ιταλία ζητώντας έξοδο στον πόλεμο, στο πλευρό της Αντάντ. Κι όταν η Ιταλία συνέπραξε με την Αντάντ, πολέμησε κι ο ίδιος ως αεροπόρος κι ανδραγάθησε. Με τη λήξη του πολέμου, δημιουργήθηκε θέμα για το Φιούμε. Είναι μια πόλη στον μυχό της Αδριατικής (οι Κροάτες το ονομάζουν Ριέκα). Το κατείχαν οι νικημένοι Αυστριακοί και το διεκδικούσαν Ιταλοί και Γιουγκοσλάβοι. Οι συζητήσεις τραβούσαν, ώσπου μπήκε στη μέση ο Ντ' Ανούντσιο. Δημιούργησε σώμα Ιταλών εθελοντών, μπήκε επικεφαλής, το κατέλαβε στις 12 Σεπτεμβρίου 1919 και το ανακήρυξε «ελεύθερη πολιτεία». Αγγλοι και Γάλλοι ζήτησαν από τους Ιταλούς να διατάξουν τον Ντ' Ανούντσιο να αποσυρθεί. Αρνήθηκαν. Στην επιμονή των Αγγλογάλλων, οι Ιταλοί αποχώρησαν από τις διαπραγματεύσεις κι άρχισαν να διαδίδουν ότι θίγονται τα συμφέροντά τους στη Μικρασία. Καθώς κατείχαν τα Δωδεκάνησα, άφηναν να διαφανεί ότι δεν θα τους ήταν ιδιαίτερα δύσκολη μια απόβαση στην απέναντι ακτή. Το θέμα έληξε με τη συνθήκη του Ραπάλο (12 Νοεμβρίου 1920), όταν Γαλλία, Ιταλία και Αγγλία τα έβρισκαν για το Φιούμε κι αναγνώρισαν το καθεστώς της «ελεύθερης πολιτείας». Στα 1922, την κατάπιε η Ιταλία. Στα 1924, ο ντ' Ανούντσιο έγινε κόμης. Πέθανε το 1938.

1878: Εκτίθεται στο Λονδίνο ο γνωστός ως η «Βελόνα της Κλεοπάτρας» οβελίσκος, ο οποίος είχε αφαιρεθεί από το λατομείο του Ασουάν γύρω στα 1475 π.Χ. κι έπειτα κλάπηκε από τους Άγγλους.

1910: Διορίζεται στο αστυνομικό τμήμα του Λος Άντζελες, η πρώτη στον κόσμο γυναίκα αστυνομικός, η Άλις Στέμπινς Γουέλς.

1913: Γεννιέται ο Αμερικανός αθλητής, Τζέσε Όουενς. Κέρδισε τέσσερα χρυσά μετάλλια στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Βερολίνου το 1936, αναγκάζοντας τον Αδόλφο Χίτλερ να αποχωρήσει από το στάδιο για να μη του σφίξει το χέρι επειδή ήταν μαύρος. Πέθανε στις 3 Αυγούστου 1980.

1970: Προσγειώνεται για πρώτη φορά στο αεροδρόμιο Χίθροου στο Λονδίνο, το υπερηχητικό αεροσκάφος Κονκόρντ, δημιουργώντας σειρά από παράπονα για τον θόρυβο που έκανε.

1993: Πεθαίνει σε ηλικία 76 χρόνων ο Καναδός ηθοποιός, Ρέιμοντ Μπαρ, που έγινε διάσημος με τους ρόλους του δικηγόρου Πέρι Μέισον και του ανάπηρου ντέτεκτιβ στη σειρά «Σιδερένιος Άνθρωπος».